

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 517/2016-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Peružekom, Podzámska 41/A, Hlohovec, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv a slobôd podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 6 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos 22/2015 a jeho uznesením z 26. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Petrom [REDAKOVANÉ]

Peružekom, Podzámska 41/A, Hlohovec, ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 6 v spojení s čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 3, čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tos 22/2015 a jeho uznesením z 26. februára 2015 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol právoplatne odsúdený rozsudkom Mestského súdu v Bratislave sp. zn. 2 T 38/1994 z 24. mája 1995 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 To 78/1995 zo 16. februára 1996 na trest odňatia slobody na doživotie za skutok, ktorý sa stal 8. apríla 1994 a bol kvalifikovaný ako trestný čin viacnásobnej vraždy.

Osobná sloboda sťažovateľa bola v uvedenom trestnom konaní obmedzená 19. apríla 1994. Spolu so sťažovateľom bol za predmetný trestný čin na doživotie odsúdený aj [REDAKOVANÉ]. Dňa 18. júna 2014 požiadal sťažovateľ spolu s odsúdeným [REDAKOVANÉ] o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, keďže z uloženého trestu si odpykali 20 rokov. Žiadosti odsúdených o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody prerokoval Okresný súd Trnava (ďalej len „okresný súd“).

Uznesením okresného súdu sp. zn. 4 PP 99/2014 zo 4. novembra 2014 (v záhlaví uznesenia je uvedený dátum konania verejného zasadnutia 4. novembra 2014, avšak v závere uznesenia je toto datované 15. decembra 2014, pozn.) bola žiadosť sťažovateľa o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody podľa § 61 ods. 1 Trestného zákona s použitím § 62 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „starý Trestný zákon“) s prihliadnutím na § 437 ods. 3 Trestného zákona zamietnutá.

V odôvodnení označeného uznesenia okresného súdu sa okrem iného uvádza:

«Odsúdený mal začiatok trestu dňa 19. 4. 1994, pričom lehotu na podmienené prepustenie odsúdený splní až dňa 19. 4. 2019...

Z hodnotenia riaditeľa ÚVTOS a ÚVV [REDAKOVANÉ] súd zistil, že:

- Odsúdený bol do ÚVTOS a ÚVV [REDAKOVANÉ] premiestnený dňa 6. 6. 2006 z ÚVTOS a ÚVV [REDAKOVANÉ]

- správanie a vystupovanie odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody bolo na požadovanej úrovni.

- v osobných veciach si udržiava primeraný poriadok, zásady osobnej a kolektívnej hygieny má osvojené.

- doposiaľ bol osemnásťkrát disciplinárne odmenený, naposledy dňa 10. 7. 2014 za vzorné plnenie pracovných povinností. Disciplinárne potrestaný nebol.

- v rámci vnútornej diferenciacie je umiestnený v diferenciacnej podskupine „D2“

- resocializačná prognóza sa vzhľadom na stredné riziko sociálneho zlyhania javí ako menej priaznivá z dôvodu, že pred nástupom do výkonu trestu nemal stabilné zamestnanie a aktuálne je odsúdený za obzvlášť závažný zločin.

- odsúdený nepreukazuje splnenie podmienok na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a riaditeľ ÚVTOS a ÚVV [REDAKOVANÉ] ho neodporúča podmienené prepustiť.

Zástupca ÚVTOS a ÚVV [REDAKOVANÉ] na verejnom zasadnutí uviedol, že od posledného hodnotenia neprišlo k žiadnym zmenám, záver hodnotenia zostáva nezmenený. Lehotu k PP splňa 19. 4. 2019

Z odpisu registra trestov súd zistil, že odsúdený má 2 záznamy.

Podľa § 62 ods. 1 písm. a), písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. – Trestný zákon po výkone polovice uloženého alebo podľa rozhodnutia prezidenta republiky zmierneného trestu odňatia slobody môže súd odsúdeného podmienené prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu svojim vzorným správaním a poctivým pomerom k práci preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, alebo súd prijme záruku za dovŕšenie nápravy odsúdeného.

Podľa § 62 ods. 2 zákona č. 140/1961 Zb. – Trestný zákon osoba odsúdená na výnimočný trest odňatia slobody na doživotie môže byť podmienené prepustená najskôr po dvadsiatich piatich rokoch výkonu tohto trestu okrem prípadov ustanovených v § 30.

Podľa § 437 ods. 3 Trestného zákona pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmieniečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmieniečnom upustení od výkonu zvyšku trestu u trestov uložených pred účinnosťou tohto zákona sa postupuje podľa doterajších predpisov. Osoba odsúdená na výnimočný trest odňatia slobody podľa § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov môže byť podmieniečne prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody; osoba odsúdená podľa tohto ustanovenia na výnimočný trest odňatia slobody na doživotie nesmie byť podmieniečne prepustená.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že súd môže odsúdeného podmieniečne prepustiť z výkonu trestu po splnení jednak formálnej podmienky, a to zákonom stanovenej doby výkonu trestu, a jednak po splnení dvoch materiálnych podmienok, ktorými sú plnenie povinností a správanie odsúdeného, ktorými preukázal polepšenie a skutočnosť, že sa od odsúdeného môže očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život.

Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že u odsúdeného neboli splnené formálne podmienky podmieniečného prepustenia v zmysle citovaných ustanovení, a to vzhľadom na to, že neuplynula zákonom stanovená lehota dvadsať päť rokov, po ktorej môže byť odsúdený podmieniečne prepustený, preto jeho žiadosť zamietol.»

Proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 4 PP 99/2014 zo 4. novembra 2014 podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu sp. zn. 6 Tos 22/2015 z 26. februára 2015 sa najmä uvádza:

„K právnym úvahám odsúdeného treba doplniť, že zákon č. 175/1990 Zb. z 2. 5. 1990 novelizoval dovtedajšie ustanovenie § 62 odsek 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. tak, že osoba odsúdená na výnimočný trest odňatia slobody doživotie môže byť podmieniečne prepustená až po uplynutí 20 rokov výkonu trestu.

Tento právny stav v § 62 odsek 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. platil až do prijatia zákona č. 248/1994 Z. z. z 18. 8. 1994, v ktorom bolo novelizované ustanovenie § 62 odsek 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. tak, že osoba odsúdená na doživotie môže byť podmieniečne prepustená najskôr po 25 rokoch výkonu trestu, ktoré novelizované znenie sa stalo účinným od 1. 10. 1994.

Lapidárne povedané, od 1. 10. 1994 platil právny stav v ustanovení § 62 odsek 2 zák. č. 140/1961 Zb. Trestný zákon podľa ktorého osoba odsúdená na doživotie mohla byť podmienene prepustená na doživotie mohla byť podmienene prepustená z výkonu trestu až po 25 rokoch výkonu tohto trestu, ktorý právny stav pretrvával až do skončenia účinnosti Trestného zákona č. 140/1961 Zb. dňom 31. 12. 2005.

Podľa § 437 odsek 2 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmienene prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmienene upustení od výkonu zvyšku trestu pri trestoch uložených po nadobudnutí účinnosti tohto zákona za trestný čin podľa zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, postupuje sa podľa tohto zákona.

Zhodne tak podľa § 437 ods. 3 Zák. č. 300/2005 Z. z. pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmienene prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmienene upustení od výkonu zvyšku trestu u trestov uložených pred účinnosťou tohto zákona sa postupuje podľa doterajších predpisov.

Z vyššie uvedených ustanovení platného Trestného zákona vyplýva, že zákonodarca ako rozhodnú právnu skutočnosť pre skúmanie podmienok pre podmienene prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody stanovil okamih uloženia trestu a nie okamih spáchania trestného činu.

██████████ bol trest odňatia slobody na doživotie ukladaný rozsudkom Mestského súdu v Bratislave dňa 24. 5.1995 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR z 16. 2. 1996, teda za účinnosti zákona č. 248/1994 Z. z., ktorým bola od 1. 10. 1994 predĺžená doba vykonania trestu z 20 na 25 rokov ako formálna podmienka pre skúmanie materiálnych podmienok uvedených v § 61 odsek 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb.

Z týchto skutočností potom vyplýva, že okresný súd správne ustálil dobu, po ktorej môže byť podmienene odsúdený ██████████ prepustený z výkonu trestu odňatia slobody a teda právne úvahy obsiahnuté v sťažnosti odsúdeného nie sú relevantné. “

Vo vzťahu k žiadosti odsúdeného ██████████ o podmienene prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody ústavný súd poznamenáva, že jej taktiež okresný súd a krajský súd nevyhoveli. Kým však okresný súd v rozhodnutí sp. zn. 30 PP 92/2014 z 3. júla 2014 pri posudzovaní žiadosti odsúdeného ██████████ vyslovil záver, že jej nebolo možné vyhovieť,

pretože na to neboli splnené formálne ani materiálne podmienky, krajský súd v uznesení sp. zn. 3 Tos 171/2014 z 9. októbra 2014 dospel k záveru, že v prípade odsúdeného [REDAKOVANÉ] síce bola splnená formálna podmienka (vykonanie zákonom ustanovenej doby výkonu trestu odňatia slobody), avšak identicky s okresným súdom ustálil, že neboli splnené materiálne podmienky na podmiennečné prepustenie odsúdeného [REDAKOVANÉ] z výkonu trestu odňatia slobody.

V uznesení krajského súdu sp. zn. 3 Tos 171/2014 z 9. októbra 2014 týkajúcom sa odsúdeného [REDAKOVANÉ] sa okrem iného uvádza:

„... V tejto súvislosti (na margo dôvodov okresného súdu ohľadom nesplnenia formálnych predpokladov odsúdeného pre podmiennečné prepustenie) má krajský súd za potrebné uviesť, že spáchanie trestného činu je právna skutočnosť, ktorou vzniká právny vzťah medzi štátom a páchatel'om, t. j. trestno-právny vzťah. Z toho je evidentné, že rozhodujúcim kritériom pre začiatok tohto vzťahu je moment (čas) spáchania trestného činu a nie čas vyhlásenia napr. odsudzujúceho rozsudku alebo čas právoplatnosti tohto rozhodnutia. Preto práva a povinnosti plynúce z trestno-právneho vzťahu sa musia posúdiť podľa práva účinného v čase spáchania trestného činu. Výnimka použitia neskoršieho zákona prichádza do úvahy, len keď je to pre páchatel'a priaznivejšie. Ustanovenie § 62 je zaradené vo všeobecnej časti Trestného zákona a je súčasťou aj tých ustanovení, resp. noriem Trestného zákona, ktoré upravujú rozhodovanie súdov pri ukladaní a vykonávaní trestov.

V danom prípade bol [REDAKOVANÉ] odsúdený rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. 05. 1995 pod sp. zn. 2 T/38/1994 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 16. 2. 1996 pod sp. zn. 1 To/78/1995 pre trestný čin vraždy podľa § 219 odsek 2 písm. a/, písm. d/, písm. f/ Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení účinnom v čase spáchania trestného činu dňa 08. 04. 1994. V danom čase bol účinný Trestný zákon č. 140/1961 Zb. v znení zákona č. 177/1993 Z. z., ktorý v ustanovení § 62 odsek 2 uvádzal, že osoba odsúdená na výnimočný trest odňatia slobody na doživotie môže byť podmiennečne prepustená až po najmenej dvadsiatich rokoch výkonu tohto trestu z čoho vyplýva, že formálnu podmienku pre podmiennečné prepustenie odsúdený splnil dňa 19. 04. 2014.

Na druhej strane, odvolací súd rovnako ako súd prvostupňový dospel k záveru, že u odsúdeného nie sú splnené obe materiálne podmienky pre podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a to v tej podobe, že by vo výkone trestu preukázal polepšenie a že by bolo možné od neho očakávať, že v prípade prepustenia na slobodu, bude viesť riadny život.“

Sťažovateľ zastáva názor, že aj v jeho prípade, rovnako ako u odsúdeného [REDAKOVANÉ] bola splnená formálna podmienka na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, keďže z uloženého trestu vykonal v čase podania žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody 20 rokov. Podľa sťažovateľa je teda nesprávny záver v jeho veci rozhodujúcich všeobecných súdov, podľa ktorého by na splnenie formálnej podmienky podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody mal mať odpykaných 25 rokov. Krajský súd podľa názoru sťažovateľa nesprávne aplikoval ustanovenie § 437 ods. 3 Trestného zákona, ako aj ustanovenia starého Trestného zákona v znení účinnom od 1. októbra 1994. K týmto tvrdeniam sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„Sťažovateľ spáchal trestný čin dňa 8. 4. 94 za účinnosti Trestného zákona č. 140/1961 Zb. novelizovaným zákonom č. 177/1993 Z. z.

Sťažovateľ sa nachádzal od 19. 4. 1994 vo väzbe za účinnosti Trestného zákona č. 140/1961 Zb. novelizovaným zákonom č. 177/1993 Z. z.

Sťažovateľ vykonáva trest odňatia slobody na doživotie od 19. 4. 1994 v tom čase platil Trestný zákon č. 140/1961 Zb. novelizovaným zákonom č. 177/1993 Z. z.

Sťažovateľ bol súdený a odsúdený prvostupňovým Mestským súdom v Bratislave č. k. 2 T 38/94 dňa 24. 5.1995 podľa priaznivejšej právnej normy Trestného zákona č. 140/1961 Zb. novelizovaným zákonom č. 177/1993 Z. z.

Podľa názoru sťažovateľa spáchanie trestného činu je právna skutočnosť, ktorou vzniká právny vzťah medzi štátom a páchatelom a preto rozhodujúcim kritériom je moment spáchania trestného činu a nie moment uloženia trestu. Trest sa vždy ukladá podľa kritérií platných v čase spáchania trestného činu.

Preto práva a povinnosti plynúce z trestno-právneho vzťahu sa musia posúdiť podľa práva účinného v čase spáchania trestného činu. To jest v tomto prípade podľa Trestného zákona č. 140/1961 Zb. novelizovaným zákonom č. 177/1993 Z. z. Súčasťou Trestného

zákona č. 140/1961 Zb. novelizovaného zákonom č. 177/1993 Z. z. sú aj osobitné a zvláštne časti tohto zákona, ktoré presne určujú aj podmienky ukončenia doživotného trestu odňatia slobody stanovené v § 62 ods. 2 ktorý znel osoba odsúdená na výnimočný trest odňatia slobody na doživotie môže byť podmienienečne prepustená až po najmenej dvadsiatich rokoch výkonu tohto trestu.

Sťažovateľ mal začiatok doživotného trestu od 19. 4. 1994 v čase platnosti Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení zákona č. 177/1993 Z. z. a preto sa na sťažovateľa vzťahuje celý trestný zákon vrátane osobitých a zvláštnych častí tohto trestného zákona v znení § 62 ods. 2 osoba odsúdená na výnimočný trest odňatia slobody na doživotie môže byť podmienienečne prepustená až po najmenej dvadsiatich rokoch výkonu tohto trestu.“

Sťažovateľ vyslovuje tiež domnienku, že ak mu okresný súd ani krajský súd vo svojich rozhodnutiach „nevyčítajú“ nesplnenie materiálnych podmienok na podmienienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, je potrebné ich splnenie prezumovať a vykladať to v jeho prospech.

Sťažovateľ, zvýrazňujúc odlišné právne posúdenie splnenia formálnych podmienok podmienienečného prepustenia z výkonu trestu u neho a odsúdeného [REDAKOVANÉ] pri existencii identických okolností týchto prípadov, poukazuje aj na to, že každý rok strávený vo výkone trestu navyše znamená sťaženie resocializácie, reintegrácie a adaptácie v otvorenom spoločenstve.

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Ústavný súd SR ruší uznesenie Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tos/22/2015 zo dňa 26. 2. 2015 a všetky náležitosti k tomu patriace.

2. Ústavný súd SR ruší uznesenie Okresného súdu v Trnave č. k. 4 PP/99/2014 zo dňa 4. 11. 2014 ako náležitosť patriacu k uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 6 Tos/22/2015.

3. Ústavný súd SR zistil, že porušovateľ Krajský súd v Trnave č. k. 6 Tos/22/2015 zo dňa 26. 2. 2015 porušil u sťažovateľa právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 Ústavy SR a podľa čl. 5 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

4. Ústavný súd SR zistil, že porušovateľ Krajský súd v Trnave č. k. 6 Tos/22/2015 zo dňa 26. 2. 2015 porušil u sťažovateľa právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 50 ods. 6 Ústavy SR a podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

5. Ústavný súd SR zistil, že porušovateľ Krajský súd v Trnave č. k. 6 Tos/22/2015 zo dňa 26. 2. 2015 porušil u sťažovateľa právo na rovnosť v dôstojnosti i v právach podľa čl. 12 ods. 1,2, čl. 19 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 1 ods. 1, 2 Ústavy SR a podľa čl. 14 (zákaz diskriminácie) Európskeho dohovoru o ľudských právach.

6. Ústavný súd SR zistil, že porušovateľ Krajský súd v Trnave č. k. 6 Tos/22/2015 zo dňa 26. 2. 2015 porušil u sťažovateľa právo nebyť vystavený ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy SR a podľa čl. 3 (mučenie) Európskeho dohovoru o ľudských právach.

7. Ústavný súd SR zistil, že [REDAKOVANÉ] bol uložený trest odňatia slobody na doživotie podľa Trestného zákona č. 140/1961 Zb. novelizovaný zákonom č. 177/1993 Z. z. a vzťahujú sa na neho všetky príslušné osobitné a zvláštne časti tohto zákona preto [REDAKOVANÉ] Viliam má právo požiadať o podmienené prepustenie z výkonu tohto trestu po odpykaní dvadsiatich rokov.

8. Ústavný súd SR zistil, že [REDAKOVANÉ] nepredstavuje v súčasnosti žiadne reálne nebezpečenstvo pre spoločnosť a jeho pobyt na slobode neohrozuje spoločnosť žiadnym spôsobom.

9. Ústavný súd SR priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie a to majetkovej ujmy ktorú tvorí ušlá mzda 800,- € (osemsto euro) za každý kalendárny mesiac a nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- € (desaťtisíc euro) z dôvodu porušenia práv.

Finančné priznané prostriedky je povinný uhradiť porušovateľ Krajský súd v Trnave so sídlom Vajanského 2/A Trnava 918 70 do troch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu SR.

10. Ústavný súd SR priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia a trov konania v uplatnenej výške 284,04 €. Porušovateľ Krajský súd v Trnave so sídlom

Vajanského 2/A Trnava 918 70 je povinný priznané finančné prostriedky uhradiť do troch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu SR.“

Sťažovateľ sa tiež domáha, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní a následnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie prikázal krajskému súdu, aby mu prerušil výkon trestu odňatia slobody.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z obsahu sťažnosti zjavne vyplýva, že kľúčová námietka sťažovateľa sa týka právneho posúdenia naplnenia formálnej podmienky na podmienené prepustenie

sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody na doživotie krajským súdom z pohľadu určenia rozhodnej právnej skutočnosti, podľa ktorej sa majú skúmať podmienky na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Kým podľa názoru krajského súdu uvedeného v napadnutom uznesení právnou skutočnosťou rozhodnou pre skúmanie podmienok na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je okamih uloženia trestu odsúdenému, podľa názoru sťažovateľa (a rovnako podľa názoru krajského súdu vysloveného v uznesení sp. zn. 3 Tos 171/2014 z 9. októbra 2014 týkajúcom sa odsúdeného ■■■■■) je rozhodujúcou skutočnosťou okamih spáchania trestného činu. Kým krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vychádza pri formulovaní svojho záveru zo znenia intertemporálnych ustanovení Trestného zákona obsiahnutých v § 437, sťažovateľ (a rovnako aj krajský súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Tos 171/2014 z 9. októbra 2014 týkajúcom sa odsúdeného ■■■■■) vychádza z definície a podstaty trestno-právneho vzťahu.

Ústavný súd vo vzťahu ku kľúčovej námietke sťažovateľa v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zveruje v prvom rade najvyššiemu súdu, ale tiež odvolacím súdom (m. m. I. ÚS 17/01, I. ÚS 199/07, I. ÚS 235/07). Ústavný súd pritom vo svojej judikatúre konštantne uvádza, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Je nesporné, že v prípade akceptácie argumentácie sťažovateľa obsiahnutej v sťažnosti by bolo potrebné vysloviť záver, že sťažovateľ spĺňa formálnu podmienku na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, keďže vykonal tento trest v trvaní 20 rokov. Rovnako nie je sporné ani to, že v prípade akceptácie argumentácie krajského súdu v napadnutom uznesení by bola formálna podmienka podmiennečného

prepustenia sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody splnená až vykonaním trestu v trvaní 25 rokov, pričom táto skutočnosť nastane až v roku 2019.

V nadväznosti na právny problém nastolený sťažovateľom ústavný súd považuje za vhodné poukázať na rozsudok Veľkého senátu Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veci Vinter a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 9. 7. 2013 (sťažnosť č. 66069/09, 130/10 a 3896/10), z ktorého vyplýva, že trest odňatia slobody na doživotie je v súlade s čl. 3 dohovoru len za predpokladu, že umožňuje za určitých podmienok prieskum a prípadne aj prepustenie osoby z výkonu trestu. Európsky súd pre ľudské práva v označenom rozsudku teda uviedol, že tam, kde vnútroštátna právna úprava neumožňuje preskúmať vykonávaný doživotný trest odňatia slobody, nie je doživotný trest odňatia slobody v súlade s čl. 3 dohovoru. Doživotný trest odňatia slobody interpretovaný cez čl. 3 dohovoru vyžaduje zmierniteľnosť trestu v podobe prieskumu, ktorý umožní vnútroštátnym orgánom zhodnotiť, či zmeny u uväznenej osobe sú natoľko významné a či na ceste k rehabilitácii bol už v priebehu výkonu trestu dosiahnutý taký pokrok, že pokračujúce zbavenie slobody už nemôže byť ospravedlnené legitímnymi penologickými dôvodmi. Tam, kde vnútroštátne právo neobsahuje žiadny mechanizmus alebo žiadnu možnosť prieskumu trestu odňatia slobody na doživotie, nezlučiteľnosť s čl. 3 dohovoru nastáva už v okamihu uloženia doživotného trestu, a nie až v neskoršej fáze výkonu trestu.

Európsky súd pre ľudské práva v označenom rozsudku tiež konštatoval, že jeho rozhodnutie nemá spôsobiť bezodkladné prepustenie páchatel'ov z výkonu doživotného trestu odňatia slobody. Či sa tak stane, záleží na existencii legitímnych dôvodov odôvodňujúcich ich ďalšie držanie vo výkone trestu odňatia slobody a tiež na tom, či sú, alebo nie sú nebezpeční pre spoločnosť. Preskúvanie výkonu trestu odňatia slobody na doživotie až po výkone 25 rokoch doživotného trestu odňatia slobody je v súlade s dohovorom. Možnosť požiadať o preskúmanie výkonu trestu odňatia slobody po určitej dobe výkonu trestu ešte neznamená, že takáto osoba bude aj podmiennečne prepustená. Uvedené vyplýva z toho, že „právo byť podmiennečne prepustený“ neexistuje a žiadny článok dohovoru a ani ústavy totiž takéto právo negarantuje.

Obdobný právny názor vyslovil aj ústavný súd v uznesení sp. zn. I. ÚS 183/06 z 8. júna 2006, v ktorom sa uvádza:

«Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľom uplatnené právo „byť podmiennečne prepustený“ nie je garantované dohovorom (napr. rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva zo 7. mája 1990, Helmut Aldrian v. Rakúsko, č. 16266/90). Tieto konania sa v skutočnosti netýkajú rozhodnutia o „trestnom obvinení“, ani o „občianskych právach a záväzkoch“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto namietanie porušenia tohto článku dohovoru všeobecnými súdmi v konaní o žiadosti o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je nezlučiteľné ratione materiae s ustanoveniami dohovoru.»

Napriek uvedeným právnym záverom vyplývajúcim z judikatúry ESĽP i doterajšej judikatúry ústavného súdu považoval ústavný súd za vhodné zaoberať sa námietkou sťažovateľa podrobnejšie bez ohľadu na to, že právo „byť podmiennečne prepustený“ nie je garantované dohovorom ani ústavou.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia v prvom rade konštatuje, že krajský súd v ňom jasne a zrozumiteľne vysvetlil, ako dospel k záveru o potrebe aplikovať vo veci sťažovateľa § 62 ods. 2 starého Trestného zákona v znení zákona č. 248/1994 Z. z. z 18. augusta 1994 účinného od 1. októbra 1994, ktorým bolo novelizované dovtedy platné znenie § 62 ods. 2 starého Trestného zákona tak, že osoba odsúdená na doživotie môže byť podmiennečne prepustená najskôr po 25 rokoch výkonu trestu.

Vychádzajúc z uvedeného, možno konštatovať, že úvahy krajského súdu majú legálny a zároveň logický základ v intertemporálnych ustanoveniach § 437 ods. 2 a 3 Trestného zákona.

Podľa § 437 ods. 2 Trestného zákona pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu pri trestoch uložených po

nadobudnutí účinnosti tohto zákona za trestný čin podľa zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov postupuje sa podľa tohto zákona.

Podľa § 437 ods. 3 Trestného zákona pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmiennečnom upustení od výkonu zvyšku trestu u trestov uložených pred účinnosťou tohto zákona sa postupuje podľa doterajších predpisov.

Vzhľadom na obsah citovaných ustanovení § 437 ods. 2 a 3 Trestného zákona ústavný súd považuje právny názor krajského súdu o podmienkach podmiennečného prepustenia vo veci (*„... Z vyššie uvedených ustanovení platného Trestného zákona vyplýva, že zákonodarca ako rozhodnú právnu skutočnosť pre skúmanie podmienok pre podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody stanovil okamih uloženia trestu a nie okamih spáchania trestného činu. ██████████ bol trest odňatia slobody na doživotie ukladaný rozsudkom Mestského súdu v Bratislave dňa 24. 5. 1995 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR z 16. 2. 1996, teda za účinnosti zákona č. 248/1994 Z. z., ktorým bola od 1. 10. 1994 predĺžená doba vykonania trestu z 20 na 25 rokov ako formálna podmienka pre skúmanie materiálnych podmienok uvedených v § 61 odsek 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb.“*) za dostatočne zdôvodnený, ktorý je v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci z ústavného hľadiska akceptovateľný a udržateľný. Krajský súd sa totiž s kľúčovou námietkou sťažovateľa v napadnutom uznesení podrobne zaoberal a zaujal k nej postoj, ktorý nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, keďže vychádza z textu intertemporálnych ustanovení Trestného zákona. V tejto súvislosti sa žiada vzhľadom na kľúčovú námietku sťažovateľa poznamenať, že v rozhodnutí sp. zn. 3 Tos 171/2014 z 9. októbra 2014 vo veci podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody u odsúdeného ██████████ krajský súd ani len neuviedol intertemporálne ustanovenia Trestného zákona obsiahnuté v § 437. Krajský súd sa teda v označenom uznesení vôbec nezaoberal otázkou, prečo nie sú tieto ustanovenia aplikovateľné na vec odsúdeného ██████████ čo pri rešpektovaní prezumpcie ich ústavnosti nastoľuje úvahy o tom, či nejde o arbitrárne rozhodnutie.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže viesť ani k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2016